

dominik smole

P R I S E G A

(Iz "Igre za igro" po motivih Aristofana)

7. prizor

Atenske gospe dvigajo roke v prisego, ko se vojskovodja Nikias s spremstvom vrne od popoldanskega kopanja. Otirajo se in frotirajo. Grški poveljnik jemlje zarotniški dvig rok kot pozdrav.

Nikias:

Hvala, gospe, velika hvala!
Srce se veseli, prsni koš vzdiguje:
grška žena in mati,
ogelni kamen in oslon...
(Svojemu maserju)
Ej! Kaj sekaš drva, težak!
Počasi drgni, drgni zlahka!
(Atenskim gospem)
Ogelni kamen in zaklon
je grška žena,
podoba in prispodoba.
Obet prihodnosti, spodbuda...
Marljiva mravlja...
Ko prvo sonce zjutraj vstaja...
(Svojemu maserju)
Kaj ne slišiš, kujon?
Zlahka, sem rekel! Z lahko roko!
(Grškim gospem)
Vašim naročjem zaupa grški svet,
vam naša zahvala, vam čast, vam zvestoba...
(Svojemu maserju)
No, vidiš. Tako. Saj pravim.
Tako. Dobro. Fino.

15

prisega

Ker ne razloči kakovosti štirih plemenitih grških gospa od kakovosti štirih damic, ki so tudi tukaj, s kretnjo ljubeznivo pokliče k sebi prvo damico.

Pristopi bližje, zala deklica. Nič se ne boj, prijatelj vseh – tudi tvoj prijatelj sem. Človek iz ljudstva. Rad slišim za vaše križe in težave.

Preprost, navaden, ljudski človek.

(Jo vzpodbudno prime za bradico)

Glej, glej, kako ljubko rdé ji lica!

Ta zdrava, sveža lica! Povej, brez strahu, sproščeno nam povej:

kako potekajo ti dnevi?

Prva damica:

V postelji, gospod.

Nikias:

O? Čez dan – in v postelji?

Nočno delo?

Druga damica:

Marljiva nočna delavka je. Kakor jaz.

Tretja damica:

Nobena še ni brez posla. Vse še delamo, hvala bogu.

Četrta damica:

Vse večinoma ponoči.

Nikias:

Tako? No da. Ni lahko.

Nikakor nam še ni lahko.

V načelu bi dejal: mlado telo

naj ponoči spi in počiva.

Četrta damica:

Joj, to pa ne, gospod, tako pa ne!

Tretja damica:

Čez dan ni cvenka za nas, gospod.

Druga damica:

Tako je, da hočejo le v mraku, še najrajši kje malo zunaj mesta.

Nikias:

Oho? (Ne razume)

Načelno vzeto: ne zdi se mi pravično.

Vendar zazdaj, ko vstajamo takorekoč iz ruševin,

ko Lacedemonci in Atenci, prej divje sovražni,

si znova pristrčno stresamo roké,

zazdaj so – žal – še potrebni žulji,

zazdaj naj, dekleta zala,

še teče vaš dragoceni znoj.

Potrpežljivo, zvesto, vztrajno
se spoprimate z napori,
Res, samo preproste delavke ste,
kot sem delavec – denimo – jaz,
vendar le marljivo, le vztrajno, le brez
sramu!

Prva damica:

Saj. Saj delamo tako.

Nikias:

Vendar posluš! V znak priznanja
naj zdaj pred vsemi slovesno zatrdim:
ukrenili bomo vse, storili bomo vse,
da odslej boš delala samo podnevi!
Ti – in vse naše nočne delavke!

Damice:

(Prestrašeno) O!O!

Mirina:

(Veselo) O!O! Živel, živel narobe red!

Grške gospe:

Živel! Živel! Živel!

Prva damica:

Ne podnevi, gospod, zaboga ne!
To je star in utečen poklic,
odkar svet stoji, smo delavke noči!

Nikias:

(Še velikodušnejši) Samo podnevi! Še več!
Poslušaj me, besedo ti zastavim vdrugič:
blizu, vse bližji nam je tudi dan
(Ji vzpodbudno dvigne bradico)
ko nežna deklica kot ti,
brezskrbno in veselo cvetela bo –
brez dela!

Prva damica:

Brez dela?

Damice:

O! O! O! O!

Grške gospe:

(Veselo privoščljivo)
O! O! Naj živi, naj živi naš vojskovodja!
Damice brez dela!
Ho! Ho! Naj živi!
Živel! Živel! Živel!

Nikias:

Da, tak je načrt, to je perspektiva.
Zazdaj – a le za ta prehodni čas –
pa naj brez priziva obvelja ukaz:
sleherna naj grška deklica
odslej podnevi pridno dela,
ponoči pa naj sladke sanje sanja
in počiva!

smole

(Vrišč damic, vendar Nikias in spremstvo že odhajajo. Na prizorišču se spet znajdejo iz oči v oči grške gospe in štiri nesrečne damice.)

Mirina: Kvišku glave, zale deklice perice!
Perilnike v roke!

Lizistrata: Kaj bodo prale?

Grške gospe: Ništrc bodo prale!

Lizistrata: Kaj bodo zračile v samoti?

Grške gospe: Ništrc bodo zračile v samoti!

Lizistrata: Kaj potrpežljivo bodo mlele v prazno?

Grške gospe: Ništrc bodo mlele v prazno!
Perice! Perice! Perice!

Prva damica: O! O! (Besno)
Goljufivi svet!

18 Druga damica: (Še besnejša)
Krivični novi svet!

Tretja damica: Iz tira red!

Četrta damica: Narobe svet! Narobe svet!

Prva damica: Ampak... Ampak!
(Zbere svoje damice v ospredje)
Stopimo v tesen krog,
trdno ga sklenimo,
roke složno dvignimo, delavke noči,
zaroto skujmo, prisezimo!
(Počasi dvigajo roke)

Mirina: (Veselo)
Na istem, na istem smo:
gospe in damice - na istem!
Živel narobe red, prisežimo skupaj!
Kvišku roke ves ženski svet!
(Vse dvignejo roke v prisego.)

igra za igro